Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office at Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАЮМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 36. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 14. лютого, 1922.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

VOL. XXX. — No. 36. Jersey City, N. J., Tuesday, February 14, 1922. — THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ГРОЗЯТЬ ВІЙСКОМ СТРАЙКАРЯМ

ПРОВІДЕНС, Ровд Айленд, — 11. лютого. — Губернатор стейту видав до робітників бавовняних фабрик, котрі страйкують від кількох тижнів проти зниження заплати, проголошені самовільно фабрикантами, відозву, в котрій грозить робітникам, що як в окрузі не скінчаться зараз заворушення, то він вишле в округ стейтові війска для удержання спокою і порядку.

Висилки війск домагаються властителі фабрик, котрі й обжалують страйкуючих робітників за заворушення. Юніні урядники заявили в публичній заяві, що вони о війска не просили, і що на їх думку порядок можна привернути без кликання війск.

СТРАЙК БАВОВНЯНИХ РОБІТНИКІВ ПОШИРЯЄТЬСЯ.

БОСТОН, 11. лютого. — В понеділок вийдуть на страйк ткальняні фабрики у Нешуа; сей страйк стоїть також у звязку з 20-процентовою зниккою робітничої заплати, проголошеної властителями фабрик без згоди робітничих юній.

Фабрики у Нешуа наймають коло 4,000 робітників.

АРЕШТУЮТЬ СТРАЙКАРІВ.

НЮПОРТ, Кентакі, 11. лютого. — Полковник Денгарт, котрий стоїть на чолі стейтових війск, висланих в страйковий терен, вислав нині відділ жовнірів, щоби вони арештували усіх людий, що мали кидати погроби проти вояків і стріляти на зелізні валковні в Нюпорт.

Як першого арештанта привели вони одного міського полісмена, котрий був убраний в цивільне убранне і розмовляв з громадою людий. Його обжалюють за те, що він знав про нарушуване протиюніного закона, а не доніс про се властям. Заборону за якого, котра вимосить 10,000 доларів, зложив бувший шериф.

ДОГОВОРИ ПРИХОДЯТЬ ПЕРЕД КОМІТЕТ ДЛЯ ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ.

ВАШИНГТОН, 11. лютого. — Комітет сенату для заграничних справ уже дістав межидержавні договори, приняті на конференції держав у Вашінгтоні, і почав над ними дебату.

Наперед взято під увагу угоду чотирох держав про посілости на Тихому Океані, котра, як сподіваються, стрінеться з більшою опозицією, як котрийнебудь другий договір. Сенатори Бора та Брандеґі ставили сенаторови Лоджови ріжні питання в справі сього договору, але з їх становища не видно було великої опозиції до договору. Тому й сподіються, що договори будуть полагоджені без трудности.

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ПОДАТКІВ НА БОНУС ДЛЯ ЖОВНІРІВ.

ВАШИНГТОН, 11. лютого. — Як лише рознеслася вістка про те, що конгрес задумує наложити ріжні податки, щоби в той спосіб роздобути фонди на бонус для ветеранів світової війни, зараз з усіх сторін піднеслася опозиція проти сього кроку.

Наперед проти нових податків запротестували представники ріжних фармерських організацій, як так звана Нешенел Грейд та Американська Федерація Фармерських Бюр. Ся опозиція фармерських організацій тим більше небезпечна для прихильників жовнірського бонуса, що в слід за заявою фармерських організацій підуть також ті члени конгресу, що приступили до фармерського блоку.

Зараз по фармерах принесли свій голос проти нових податків представники фабрикантів, котрі стали протестувати проти накладання нових податків на себе.

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДІНҐ ЗГОВ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ ФАРМЕРСЬКОГО БЛОКУ.

ВАШИНГТОН, 11. лютого. — Промовляючи на Лізі Републиканських Стейтових Клубів президент Гардінґ заявився за удержанем цілковитого подяву на партійні організації і остро критикував зусилля полонійте давні партійні угруповання, а передусім зусилля обединання на основі інтересів, виясьом котрого являється організація фармерського блоку в американськім конгресі.

УЖЕ НАСТАНОВЛЕНО ДАТУ КОНФЕРЕНЦІЇ МАЙНЕРІВ ТА ЗЕЛІЗНИЧНИКІВ.

ІНДІЯНОПОЛІС, 11. лютого. — З огляду на те, що провідники зелізничних юній приняли прихильно пропозицію майнерської юнії Юнайтид Майн Воркерс оф Америка обединати майнерські та зелізничні організації в напись союз для оборони своїх інтересів, Джон Льюс, президент майнерської юнії, яко подавець резолюції назначив конференцію першої конференції на день 21. лютого сього року. Має вона відбутись в Шікаго.

Конференція відбудеться зараз по скінченю майнерської конференції, котра має незадовго відбутися в Індіянополіс, а котра має заявитися проти якомусь зниженю робітничої заплати майнерів. Свої зниженя домагаються власителі вугільних копалень, як лише сплинеться контракт межи ними та майнерською юнією. Контракт виходить дня 31. марта.

Як висказався Льюс в запрошенню на зїзд до Шікаго, союз межи майнерськими та зелізничними юніями має мати характер обединення, а не злиття.

ПРОСЯТЬ О ПОМІЧ ДЛЯ ТЕРПЛЯЧИХ СТРАЙКАРІВ У ВЕСТ ВЕРДЖІНІ.

НЬЮ ЙОРК, 11. лютого. — Сюди прибули представники вест-верджінійських майнерських організацій, щоби розвести акцію за допомогою терплячим страйкарям і їх родинам у Вест Верджінії.

Після їх заяви, коло 35,000 страйкуючих майнерів находиться в крайні нужді. На їх розрахунок, в окрузі є понад 70,000 безробітних майнерів.

ЗДЕРЖУЮТЬ РОБОТУ НАД ВОЕННИМИ КОРАБЛЯМИ.

ВАШИНГТОН, 9. лютого. — На приказ президента Гардінґа здержано роботу при будові нових американських кораблів, призначених на розбирание на підставі межинародних умов, заключених на вашінгтонській конференції. Наслідком сього зарядження понад 4,000 докових робітників стратило роботу.

ЗЛОВИЛИ СУДДЮ В САЛЮНІ.

Стейтові війска стейту Кентакі і Федеральні прогибіційні агенти зробили в пятницю несподіваний трус в 30 салунах міста Ньюпорту, Кентокі. Межи гостями салонів військові власти спіймали суддю Бютена зі стейтового суду в Кемпбел Каунті. Федеральні агенти кажуть, що вони будуть обжалювати суддю за переступлення закона проти алкоголічних трунків, а місцевий прокуратор заповідає, що він буде обжалювати суддю за змову нарушувати закони, якої допустився він, коли знав про нарушуване закона салуністами, а не поробив проти них відповідних судових кроків. Суддя боронить, що він не знав про те, що в салунах продають горівку і другі горячі трунки, а до салуну попав лише тому, що він є адвокатом одного добровільного кооперативного товариства і прийшов до салуну, щоби дістати підпис на один контракт, зроблений сим товариством.

ЗА ДВА ДОЛЯРИ МІЛЬЙОНЕР.

З Москви доносять, що американський доляр платиться тепер на урядовій виміні по 280,000 совітських рублів, але на приватній біржі можна дістати за нього 560,000 до 600,000 рублів.

Се подешевіннє рубля стоїть в звязку з недавним подорожінжем ложки та других необхідних товарів.

Перед війною царські рублі варта були в американських грошах по 51 і пів цента.

НЕБУВАЛИЙ ПРОЦЕС.

До шікаговського стейтового суду внесено позов, який певно можна назвати небувалим. Один Фулер вніс проти своєї жени позов за розвід, а за причину подав неприличну мову, якої мала вживати його жена до нього. Надзвичайне лежить в тому, що і позовник і пізвана є глухі і німі і порозуміваються лише на міги. Позовник заявив у суді, через знатока мови глухонімих, що його жена вміє знаками сказати такі соромні річи, що він не поважився сказати їх наголос в суді...

ГОЛОДОВИЙ СТРАЙК ЗАСУДЖЕНЦЯ

В стейтовій илинойській тюрмі в Шікаго находиться Гарвей Черч, котрий вижидає там виконання присуду смерти, виданого на нього за убитте двох продавців автомобілів. Його засуджено дня 17. лютого сього року, і зараз по засуді він почав голодовий страйк. Його адвокати вносили ріжні средства правні, але вони на нічо не продалися, і суд заявив, що Черч таки мусить спокутувати смертю свої злочини. Рівночасно загрів вязниці побоюється за його житте, бо він початку своєї добровільної голодівки Черч стратив понад 40 фунтів на вазі; вони побоюються, що він не дійде до дня трачення, а помре скорше з голоду.

ЯК ЗА ДАВНИХ ЧАСІВ.

Якби корабель „Панонія" мав сотку літ, то йому повинно нагадатися давні часи: він їхав з Лондону до Ню Йорку 28 днів, хоч нині сю дорогу звичайно відбувають за сім днів. Причиною такої великої повільности Корабля була рура, котра вдарила великим буруном в керму корабля і зломила її. Три рази кількох відважніших моряків спускалося на линвах, щоби звязати розбите стерно, і три рази кождий з них пробував в ледовій воді так довго, що аж його витягали непритомного з води. Кілька разів підчас своєї подорожи корабель стрічав таку сильну бурю, що довгими годинами стояв на морю, здний на ласку і неласку морських вихрів. Капітан каже, що лише невсипущій праці та великому самопожертвованню з а л о г и може він завдячити, що корабель взагалі дойшов до порту і не затонув на морю.

СМЕРТЬ НАЙСТАРШОГО ЧОЛОВІКА В СВІТІ

У второк помер на одній індійській колонії Ва-га-ган-да, індійський провідник, що уважав ся найстаршим чоловіком у світі. Мав він мати 137 літ, хоч богато лікарів висказувало сумнів щодо правдивости поданого ним віку, з огляду на те, що про дату його уродження не було найменших документальних доказів. На всякий случай йому давали богато то літ понад сотку.

На короткий час перед своєю смертю він говорив з одним газетярем про себе і сказав йому, що він був жонатий 9 разів, але мав лише одного потомка, сина, котрий помер вже дуже давно; він не був ніколи жонатий з більше жінками рівночасно, як се трафлялося нераз серед Індіянів; він не курив до 30-ого року життя, але послідними роками курив дуже много; в домі ніколи не мешкав все був певний, що життє в домі забилобби його; все любив полювати, а будучи молодим, жив з полюванням; його імя значить „поморщене лице," а надали його йому Індіяни тому, що його лице все вкрите глибокими морщинами та загоєнами. Перед смертю він уже був майже зовсім сліпий, а зуби втратив вже яких 20 літ тому.

МАЛИ НАЙТИ ЛІКАРСТВО НА АНГЛІЙСЬКУ ХОРОБУ.

Двох лікарів, професорів університету імени Голкинса у Болтимор оголошують, що вони відкрили лікарство на так звану англійську хоробу (по англійськи „рикетс"). котра викликає ріжні викривлення та згрубіння костий у дітий. Сим лікарством має бути рибячий тран („кад ливер ойл"). До такого заключення дійшли лікарі на підставі цілого ряду доєвідів зі заживанием трану та рівночасними досліджами при помочи лучів Рентгена. Рибячий тран має виключати в костях такі зміни, що англійську педугу треба уважати вилеченою. Зміни не даються доглянути відразу, але до місяця уже слідно корисні наслідки заживання. За два-три місяці тіло набере уже тільки солі з трану, що лише в нижних кінчиках костий можна прослідити які-такі остатки бувшої недуги.

МОСКОВСЬКІ КАТИ.

В офіціяльних большевицьких кругах, як переказують втікачі, йде підготовна дрвція для оголошення **двотижневого терору по цілій Україні** для боротьби з контрреволюцією.

ЕКОНОМІЧНА РУЇНА РОСІЇ

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПРЕДСТАВНИК В БЕРЛІНІ КАЖЕ, ЩО БЕЗ ЧУЖОЇ ПОМОЧІ РОСІЯ ТЯЖКО РАТУВАТИСЯ З РУЇНИ.

ПАРИЖ, 12. лютого. — Берлінський кореспондент паризького французького дневника „Матен" розмовляв з тамошнім російським торговельним представником Стоманяковом про відносини в Росії.

Стоманяков сказав, що Росія находиться в руїні. Коли б другі держави їй помогли, то можнаб її відбудувати економічно за яких 3 до 4 роки, і тоді з голоду померло би всего лише кількасот тисяч людий. Але якщо Росія не дістане помочі, то на відбудову її треба буде 15 літ і за той час помре в Росії 10 до 12 мілїонів людий з голоду і пошестий.

Він заявив, що від грудня, 1920, до 15. жовтня 1921, большевики видали 390 мілїонів рублів в золоті.

Сі гроші се останки золотого засобу в Росії і видавано їх **головно на поживу**, значить на такі річи, які давнійше Росія вивозила (з України) заграницю.

Се Стоманяков назвав найбільшим економічним пораженем Росії.

ФРАНЦУСЬКО-АНГЛІЙСЬКЕ НЕПОРОЗУМІННЄ З ПРИВОДУ ГЕНУЕНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ПАРИЖ, 10. лютого. — Французький премієр Раймонд Пуанкаре у своїй ноті до британського правительства поставив такі умови: 1. Большевицький уряд мусить принятиперед генуенською конференцією протокол з Кан; 2. конференція в Генуї не має оспорювати існуючих договорів; 3. аліянти мають мати право вторкатись у внутрішні справи Німеччини й Угорщини, якби там були заходи привернення повалених династій до влади; 4. пошанованне чужинецьких прав і посілостий в Росії до часу існування большевицького уряду має бути забезпечене не-російськими властями; 5. не треба загальної умови проти нападів одної держави на другу; 6. відложити рішенець скликання генуенської конференції на три місяці.

Британський премієр Лойд Джордж заявив в парляменті, що не треба відкладати рішення скликання конференції в Генуї.

Се поставило французького премієра в прикре положенне і тому він, як кажуть, тлядає порозуміння з британським премієром.

КОРОНАЦІЯ РИМСЬКОГО ПАПИ.

РИМ, столиця Італії, 12. лютого. — Пія XI. короновано сьогодня в церкві св. Петра 261-им папою святої римської церкви.

Папа був обітий в білий одяг і засів на величній престолі. По обох сторонах стояли кардинали.

Папську корону прикрашену в 700 діямантів і дорогих камінів підняв до престола один кардинал.

Папа виглядав дуже змучений і бідий, коли благословив тисячі народу.

Церква св. Петра, яка містить 60,000 людий, була битком набита.

Італійський нарід ставиться дуже симпатично до нового папи, що видно було з трімких окликів „Віва Папті!"

Коло церкви було ще більше народу. Зібралось до 200,000, які пів години із запалом витали нового папу. Вкінці Пія XI. вийшов на балькон і поблагословив зібраний нарід.

Коронація відбулась у старинний спосіб з усіми останками старинних принципів і звичаїв.

БОРОТЬБА МІЖ ІРЛЯНДЦЯМИ Й ОЛЬСТЕРЦЯМИ.

ДАБЛІН, столиця Ірляндії, 12. лютого. — Боротьба ірляндських самостійницьких жовнірів з полісменами в Ольстері досі ще не спинилась. Олстерське правительство післало військо для береження границі.

Британських війск нема на терені сеї боротьби і се впливає, що у перепалках нема великого розпорядкування.

МОЛИТВИ ЗА СВІТОВИЙ СУД.

ГАГА, столиця Голяндії, 12. лютого. — Нині відбулись у всіх церквах богослужения за благословенем для Постійного Суду Міжнародньої Справедливости, який відчиняється тут урядово 15. с. м.

АНГЛІЯ ДАЄ ПОЗИЧКУ АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 12. лютого. — Британське правительство повідомило австрійське правительство, що Англія дасть Австрії позичку в сумі двох мілїонів фунтів стерлінгів (около 10 мілїонів доларів).

УДОСКОНАЛЮЮТЬ СПОСОБИ УБИВАННЯ ЛЮДИЙ

МАДРИД, столиця Еспанії, 12. лютого. — Телеграфіст в Корунні винайшов новий машиновий крес, який має 50 магазинів і викидає без устанку 240,000 стрілів протягом години.

ВОВКИ НАПАДАЮТЬ МІСТА І СЕЛА НА УГОРЩИНІ.

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини (Мадярщини), 12. лютого. — Недавні снігопади вигнали цілі тічні вовків з лісів, які найшли місто Добренін, де з голоду нападають людий.

Недалеко Міскольца зїли вовки трох рубачів.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Сим подається до загального відома, що Екзекутива У. Н. Союза, в увзглядненню численних дожалень урядників відділових, з огляду на усталений звичай по відділах У. Н. Союза, в ній поре року приймати нових членів до організації за зменшену піну вступного, ухвалила, що в місяцях СІЧНІ і ЛЮТІМ 1922 року буде прийматися НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА ЗА ОПЛАТОЮ ТІЛЬКО 50 ЦЕНТІВ ВСТУПНОГО.

ЗА ЕКЗЕКУТИВУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА:

ІВАН КАШТАНОК, тов. рекорд. секретар.

Дано в Джерзи, Сіті, Н. Дж. 28 грудня 1921 р.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: ПЕРЕДПЛАТА.
Three cents the copy. Поодиноке число три центи.
One year ..... $ 7.00 На рік ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75 На пів року ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00 На три місяці ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates. В Джерзи Сіті і заграницею.
One year ..... $10.00 На рік $10.00
Six months ..... $ 5.00 На пів року ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75 На три місяці ..... $ 2.75

На зміну адресу дається 10 центів.
Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Від оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЗДОБУТКИ ВАШИНГТОНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Міжнародна конференція, котра радила у Вашінґтоні через три майже місяці і покінчилася кілька днів тому назад, може похвалитися деякими успіхами. Річ певна, що сі успіхи не такі великі, якби дехто з її ворогів, — передовсім з тих, що там не були прошені, — хотівби вмовити. Та успіху конференції не можна мірити замірами тих що не були на ній, але замірами тих, що її уряджували. Колиб мірити вашінґтонську конференцію вишуканими мірами, колиб питатися, чи вона зробила війну неможливою, чи вона полагодила раз на все всі справи Тихого Океану, і т. п., тоді звичайно висліди конференції випадуть дуже мізерно. Такої однак міри по вашінґтонській конференції прикладати не можна, бо її автори таких далекосяглих цілий собі навіть не ставили, уважаючи їх з гори за неможливі до осягнення.

Скликуючий вашінґтонську конференцію, американський уряд мав на ціли добутте певних конкретних, докладно означених річий. Відповідно до тих замірів треба й мірити успіхи вашінґтонської конференції. Американський уряд передусім бачив, що Америка попадала в кручію перегонів в морських зброєннях, які великими податковими тягарами можуть звести на ніщо всякі змагання повернути до нормальних умов; хоч американський уряд знав, що в тих перегонах побідником вийшлаби таки Америка, завдяки величезній маєтковій силі сього краю, мимо сього він постановив попробувати, чи не вдасться йому запобігти величезним видаткам на будучі війни через якийсь międzynarodний договір. Такий договір мусівби усунути в значній мірі взаїмне підозріння держав, конкуруючих зі Злученими Державами, передовсім на Тихому Океані та в краях так званого Далекого Сходу. Отсе в грубших начерках були ті ціли, які мав на оці президент Гардинґ, коли згодився на внесенне сенатора Бори і приказав своїм прихильникам в сенаті за ним заявитися. Після сих замірів треба й мірити успіхи вашінґтонської конференції.

Щодо зменчення видатків на морські зоруження, то тут американські дипльомати віднесли рішучу побіду, хоч може не таку, як собі бажала Англія та Італія. Пять головних морських потуг згодилися на значне обмежене своїх морських плянів і на здержанне перегонів в морських будовах на найблизчих десять літ. Вже се одно, що в той спосіб сі держави заощадять коло 12 мілярдів долярів, є неабияким здобутком і вкладом в економічну повоєнну відбудову. Правда, зменчення фльот не зносить можливости війни, але на всякий случай усуненне перегонів у фльотних видатках зменчує до деякої міри її небезпеку.

Не можна вже признати тільки успіху американській дипльоматії в полагодженню справ Тихого Океану та справ Далекого Сходу. Про успіх в тім напрямі можнаби говорити тоді, колиб Америці вдалося покласти край імперіялістичним посяганням европейських та азійських імперій в Китаю та на азійських островах. Та Америці се не вдалося, хоч і тут вона може похвалитися певними удачами. Хоч Китаю не визволено зпід тяжкої руки Японії та других імперіялістичних держав, все таки його положенне значно поправилося; Китай буде на будуче богато свобідніший в своїй народній господарці і ся свобода, належито використана, може стати сильною основою для політичного визволення, великої, а нещасної країни.

Приняту конференцією заборону вживання на війні утрійного газу та підводних лодок проти торговельних кораблів великим успіхом назвати не можна. Ухвала звучить гарно, але навіть красночірні її автори сумніваються, чи будуть її виконувати. Кождий закон мусить мати санкцію, себто кару установлену на його проступника; такої санкції згода про газу та субмарини не має, і тому її не можна назвати законом, тобто обовязуючим правилом. Все таки і вона має певне, моральне значіннє як вислів розбуджуючогося сумління всього людства проти звірств війни.

Через те власне збираючи разом до купи усі висліди праці конференції, можна їх уважати гарними початками для дальшого межинародного діла. Коли їх уважати як завершенне діла, то значіннє їх невелике. Коли на них дивитися як на основу дальшої праці коло привернення нормальних умов у світі, вони набирають на вазі. Такий вплив вони й готові мати на американський народ. Від скандальної невдачі медоточивого Вилсона на паризькій конференції американському народови відкинуло смак мішатися в справи світа, а передовсім в справи Европи. Коли взяти під увагу, що без участи Америки цілий світ не може вернути до нормальних відносин, то віра в успіх вашінґтонської конференції важний з того зґляду, що вона заохочує американський народ ще раз попробувати щастя на поли межинародної політики. Голоси американських газет про вашінґтонську конференцію вказують, що такий власне настрій вона й викликала серед Американців. Про се свідчать не лише заяви газет, ворожих теперішньому урядови, але голоси безпартійних газет, які від початку конференції дуже скептично (недовіркувато) дивилися на неї. Чим більше американський народ наверне охоти мішатися до европейської політики, тим більшим успіхом тішиться вашінґтонська конференція.

ГРОШІ НА БОНДИ

ПОЗИЧКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ НА АДРЕСУ:
DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA (2nd Dep.)
1901 COLUMBIA ROAD, N. W., WASHINGTON, D. C.
ТА ПОДАТИ ІМЯ І АДРЕСУ. БОНДИ ВИСТАВЛЕНІ НА 5, 10, 25, 50 ТА 100 ДОЛЯРІВ.

ВЕЛИКІ ГОКОВИНИ.

Проголошенне державної самостійности Української Народньої Республики (22. січня 1918) і проголошенне державного зєднення українських земель (22. січня 1919).

(Від власного кореспондента).

Сьогодня, 22. січня, минає чотири роки, як Українська Центральна Рада в Київі, під якої проводом українські землі бувшої Росії утворили Українську Народню Республику, проголосила своїм четвертим універсалом з 22. січня 1918 р. державну самостійність Української Народньої Республики.

А три роки минає сьогодня, як в Київі, на Софійській площі, перед святочно зібраним народом, проголошено універсал Директорії Української Народньої Республики про те, що українські землі бувшої Австро-Угорщини приєднуються до Української Народньої Республики.

З сього приводу хочу Вам, американські Браття, подати історію сеї переважної в відношні української державности події, якою було проголошенне державного зєднення українських земель.

* * *

Як тільки на руїнах Австро-Угорщини українські землі, що належали до того часу до Австро-Угорщини, утворили Західно-Українську Народню Республику, — в Українській Національній Раді, яка була найвищою владою Західно-Української Народньої Республики, піднято думку зєднення українських земель в одну державу.

Серед боїв з Поляками, Українська Національна Рада у Львові на засіданню в неділю, 10. падолиста 1918 р. приняла одноголосно отсю ухвалу:

„Українська Національна Рада, як найвисша влада українських земель бувшої австро-угорської монархії, в змаганню до здійснення національного ідеалу всего українського народу, поручає Державному Секретаріятови порobити потрібні походи для зєднення всіх українських земель в одну державу".

Того самого 10. падолиста мало відбутися святочне заприсяженне членів Державного Секретаріяту, правительства Західно-Української Народньої Республики. Українська Національна Рада стала на тім, щоб висше подану ухвалу про потребу зєднення приняти ще перед заприсяженнем членів Державного Секретаріяту, так, щоб вони, приступаючи, знали, що присягають перевести зєднение.

* * *

Маючи на увазі висше подану ухвалу Української Національної Ради, Рада Державних Секретарів, зараз після приїзду зі Львова (бо Львів заняли польські грабіжники) до Тернополя розпочала з Директорією Української Народньої Республики переговори в справі зєднення. Переговори відповідали настроєви обох сторін, і вже 1. грудня 1918 р. заключено в місті Фастові отсей „Передвступний Договір":

„Передвступний Договір, заключений дня 1. грудня 1918 року в місті Фастові між Українською Народньою Республикою Західно-Українською Народньою Республикою про маючу наступити злуку обох українських держав в одну державну одиницю, — такого змісту:

1) Західно-Українська Народня Республика заявляє сим непохитний намір злитися в найкоротшім часі в одну велику державу з Українською Народньою Республикою, значить, заявляє свій намір перестати існувати як окрема держава, а натомість увійти з усею своєю територією й населенем, як складова частина державної цілости, в Українську Народню Республику.

2) Українська Народня Республика заявляє сим рівнож свій непохитний намір злитися в найкоротшім часі в одну державу Західно-Українську Народньою Республикою, значить, заявляє свій намір перестати всю територію й населенне Західно-Української Народньої Республики, як складову частину державної цілости, в Українську Народню Республику.

3) Правительства обох Республик уважають себе звязаними висшими заявами, то значить: уважають себе посполу обовязаними со державну злуку можливо в найкоротшім часі перевести в діло, так, щоби можливо в найкоротшім часі обі держави утворили справді одну неподільну державну одиницю.

* 4) Західно-Українська Народня Республика, з огляду на витворені історичними обставинами, окремими правними інституціями та культурними й соціальними різницями окремішности життя на своїй території, й її населенне, як будуча частина неподільної Української Народньої Республики, дістає територіяльну автономію, якої межі значить у хвилі реалізації злуки обох Республик в одну державну цілість окреслять бувші українські земельні сойми обох держав.

5) Сей договір, списаний у двох примірниках, як двох окремих оригіналах, по одному для правительств кождої з обох держав, може бути опублікований за згодою обох правительств, т. є. Директорії Української Народньої Республики і Ради Державних Секретарів Західно-Української Народньої Республики.

Директорія Української Народньої Республики: **В. Винниченко, П. Андрієвський, Ф. Швець, С. Петлюра**, отаман українських республиканських військ.

Повновласники Ради Державних Секретарів Західно-Української Народньої Республики: **Др. Льонгин Цегельський, Др. Дм. Левицький".**

* * *

На основі сього передвступного договору оба правительства обовязалися як найшвидше перевести справу зєднення.

Тому справа зєднення була першою справою, якою занялася Українська Національна Рада, скликана на сесію до Станиславова.

На засіданню 3. січня 1919 р. Українська Національна Рада приняла в сій справі одноголосно отсю ухвалу:

„Ухвала Української Національної Ради з дня 3. січня 1919 р. про злуку Західно-Української Народньої Республики з Українською Народньою Республикою.

Українська Національна Рада постановила: /

Українська Національна Рада, виконуючи право самовизначення українського народу, проголошує торжественно зєднення з нинішнім днем Західно-Української Народньої Республики з Українською Народньою Республикою в одну, одноцільну, суверенну Народню Республику.

Зміряючи до найскоршого переведення сеї злуки, Українська Національна Рада затверджує передвступний договір про злуку, заключений між Західно-Українською Народньою Республикою і Українською Народньою Республикою дня 1. грудня 1918 в Фастові та поручає Державному Секретаріятови негайно розпочати переговори з Київським Правительством для сфіналізування договору про злуку.

До часу, коли збереться Установчі Збори Зединеної Республики, законодатну владу на території бувшої Західно-Української Народньої Республики виконує Українська Національна Рада.

До того-ж самого часу цивільну і військову адміністрацію на згаданій території веде Державний Секретаріят, установлений Української Національною Радою, як її виконуючий орган."

Після одноголосного приняття сеї ухвали Президент Української Національної Ради, др. Евген Петрушевич, заявив:

„Ухвалений закон полишиться в нашій історії одною з найкрасших карт. По лінії зєднення не було між нами двох гадок. Сьогоднішній крок підносе нашого духа і скріпить наші сили. Від сьогоднішнього дня істнує тільки одна Українська Народня Республика. Нехай вона живе!"

Рівночасно Українська Національна Рада вибрала делегацію, зложену з 65 осіб, яка мала потвердити ухвалу про злуку Директорії і Трудовому Конгресови Української Народньої Республики в Київі.

* * *

В Київі відбулося святочне проголошенне зєднення 22-го січня 1919 р. на Софійській площі. Директорія Української Народньої Республики проголосила зєднення отсим універсалом:

„В імени Української Народньої Республики проголошує Директорія цілому українському народови велику подію в історії нашої української землі.

Дня 3. січня 1919 року в місті Станиславові Українська Національна Рада Західно-Української Народньої Республики, як представниця всіх Українців Австро-Угорщини і як найвисший законодатний їх орган, рішучо проголосила зєдиненне Західно-Української Народньої Республики з українською придніпрянською Народньою Республикою в одну суверенну Народню Республику.

Витаючи з великою радістю сей історичний крок наших західніх братів, Директорія Української Народньої Республики рішила приняти до відома се зєдиненне і ввести його в житте згідно з умовами, які означено в ухвалі Української Національної Ради з дня 3. січня 1919.

Від нині во едино зливаються століттями відірвані одна від одної частини одної України, Західно-Українська Народня Республика (Галичина, Буковина й Угорська Русь) і Наддніпрянська Велика Україна. Від нині є єдина незалежна Українська Народня Республика. Віднині український нарід, у вільненний могучим порывом своїх власних сил, має тепер змогу зєднити всі змагання своїх синів для утворення нероздільної, незалежної української держави на добро і щасте робочого народу.

Після проголошення зєдинення Директоріею, Делегація Української Національної Ради взяла участь в Трудовім Конгресі як представництво Західно-Української Народньої Республики.

На першім засіданню Трудового Конгресу, 23. січня 1919, др. Степан Витвицький від імени делегації Української Національної Ради прочитав ухвали Ради про зєдиненне, а секретар Трудового Конгресу Золочаківський прочитав універсал Директорії про зєдиненне. Оба акти Трудовий Кон.рес приняв одноголосно.

В кінці „закон ухвалений Конгресом Трудового Народу України на засіданню 28. січня 1919 про форму української влади" постановив:

„З огляду на небезпечний військовий час доручити власть і оборону краю Директорії Української Народньої Республики, яка, доповнена представником від Наддністрянської України, до слідуючої сесії Трудового Конгресу має бути верховною властю..."

На основі сеї ухвали Президент Української Національної Ради др. Евген Петрушевич увійшов в склад Директорії Української Народньої Республики.

* * *

Лихолітте, спричинене наїздом Московщини і Польщі на землі зєдиненої Української Народньої Республики, перешкодило будові української держави і державному зєдиненню українських земель.

Одначе ідея зєднення, проголошена перед трьома роками, жива і вічна і український нарід здійснить її.

Прага, 22. січня, 1922.

Др. Михайло Лозинський.

ГИМН.

Побідна пісне, загреми,
Довоєй вже терпіли ми,
Знущання, муки і обид —
Терпіти далі навіть встид!
З краю обід, терпіть, могил
Устань, хто краплю має ще.

В кого надїї світ не вбліз,
Гей, до борні! гей, до побід!

Не вижидати нам чудес,
Щоб сам собою ворог щез,
Не скинуть ласки небеса —
Самі творімо чудеса!
Огонь із душ, із серця грім
Мішною волею крешім!

В кого надїї світ не вбліз —
Гей, до борні! гей, до побід!

С. Яричевський.

КОЛИ НЕПРАВДА ЛЮТА...

В сам час, коли неправда лютa
Найвисше голову здійма,
В сам час, коли народа путa
Найдужче тиснуть і закута
Народня мисль мовчить німа,
Довкола найтемнійша тьма,
Найдійсніша ночь,
Найгірший день,
В той час якраз ви не теряйте
Надїї й твердо тес знайте,
Що в пуху розсипеться тюрма,
Неправді й злу не потурайте,
В зневірі рук не покладайте,
І уявьняйтеся з ярма.

Іван Франко.

JERSEY CITY, N. J.

Музична Банда ім. Остапа Нижанківського з Українського Народного Дому в Джерзи Сіті (на горі місто), устроює ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в суботу, дня 18-го лютого 1922 р. в гали „Odd Fellow's", Bergen Square, Jersey City, N. J. Половина чистого доходу дня устроючих жовнірів у Чехословаччині. Початок о годині 8-ій вечер. Вступ 50 центів.
36,38,40

ПОЛЯКИ БОЯТЬСЯ ЗА СХІДНУ ГАЛИЧИНУ.

(Кореспонденція „Свободи")

Краківський „Час" пише в ч. 16. між иншим таке:

Держави не признали рижського договору і (тим самим) ніколи не признали за польську власність ні Вилєнщини, ні Волині, ні Східної Галичини... Англія зробить усе, аби теперішні польські границі на сході були змінені, як доносить з Франції кореспондент „Варшавської Газети".

Польська опінія, відзначена через тільки пів віку відмінності справ, не дозволяє вагати ані пільнотних рішень. Аргументи такі, як: „хто нам це відбере?" — „Англійські кораблі не припливуть Дністром (до Галичини)" — мають для Поляків більше значіннє, ніж те, на яке вони в дійсности заслугують. Польська публична опінія не рахується з тим, що землі, невідібрані Польщі сегодня, можуть бути заквестіоновані й відібрані як тільки відкриє Росія.

Це може остання відповідна хвиля до полагодження справи Вилєнщини і Східної Галичини на дипльоматичнім терені в умовах добрих для Польщі. Ті, що так бундючно кричать, щоби полагодити ті дві справи не рахуючись з недвозначними вказівками Франції й Англії, — це люде несовісні або недосвідчені. Одні хочуть тим здобути собі ласку виборців, инші просто не розуміють заграничної політики й ситуації. Більшість сойму повинна поважно взятися до тої справи. Коли возьметься за неї зараз, або зовсім до неї не возьметься, то випустимо з рук остаточно нагоду, щоби инші держави признали теперішну східну границю Польщі.

„Час" потішає своїх читачів, що Франція готова свою бувшу союзницю Росію цілком знищити й відступити Полякам багато земель, які колись належали до Росії та що Англія також готова до переговорів у тій справі.

Рівночасно приносить преса вістки, що в нутрі Польщі більша часть суспільности, особливо в мєстах промисл (Гляди: „Франкфуртер Цайтунґ" ч. 52). Словом — тріщить Польща в нутрі й на зовні. Ратунок галицького племени українського народу недалекий. Здається, що Польща сим разом на завше буде усунена з українських земель. Остание пановання її лишить найдовше і найпогайніше время.

Відень, 24. січня, 1921.

А. Чекановський.

THE ARMENIA OF EUROPE

A Country Undergoing Treatment from Inside Similar to that Accorded to Poland by Prussia or Armenia by Turkey.

"There are eight national questions of European concern to be solved: the Danish, French, Polish, Bohemian, Roumanian, Italian, Bohemian, and Southern Slav. The true solution of these questions involves the dismemberment of Austria-Hungary, the liberation of the non-German minorities of Germany, and the removal of the Turks from Europe."

Thus, the New Europe, that foremost magazine of international affairs, in 1916, summarized the nationalist problems of Europe. Half a decade later we may review how far the victors have carried their program of national emancipation of the submerged races. The Danes of Germany have been incorporated in Denmark, Alsace and Lorraine have been reunited to France. The Roumanians of Russia, Austria, and Hungary have been united with their brethren in the kingdom of Roumania. The Poles of Austria, Russia and Prussia have been united under their own national government. The Italians of Italia Irredenta have joined the kingdom of Italy. The Czechs and Slovaks have been united into one nation. The Serbs, Slovenes, and Croats have constituted the united Yugoslav state. Only one nationality of the eight remains in slavery, the Ruthenians of East Galicia, or the Ukrainians of Western Ukraine.

The downfall of Austria, which meant freedom to the Czechs, Slovaks, Poles, Slovens, Croates, Serbs, Roumanians, and Italians, did not spell freedom to the Ukrainians of East Galicia. For two generations the Galician Ukrainians had endured the autocratic rule of the spoiled child of the Hapsburgs, the Austrian Pole: and at the Empire's disintegration they were, contrary to the declarations of Western-European nations, delivered again into the hands of their century old enemy.

Shall, freed from the rule of her partitioners, was permitted to chmmit, as the first act of her international policy, a deed identical with that by which she had been dismembered. Under the pretext of defending the country against the Bolsheviki, Poladn was authorized to invade with her armies, to occupy by force, and against the will of the people to hold East Galicia, where the Polish element consists entirely of nobility and the remnants of Austrian bureaucracy. The East Galician government, which had been elected by the majority of the people of the country, was driven into exile and the country was made the prey of the Polish government. It was subjected to an arrogant and merciless rule, the main object of which is the physical extermination of the Ukrainian race and a thorough Polonization of the country, rich in fertile soil, forestry, and mineral resources. For more than two years East Galicia has suffered from Polish hands an oppression which surpasses the worst that the Poles themselves had even suffered from the hands of Russian Tsars and Prussian Junkers. The defenders of the country against Polish invaders were imprisoned, tortured, hanged and shot. The Ukrainian schools were closed, the Ukrainian language forbidden. The Ukrainian intellectuals, peasants, and clergy were subjected to all kinds of chicanery, humiliations, persecutions. Their land was taken away by the Polish government, and their country has been colonized with Polish colonists imported from Poland.

All these and similar things were done and are being done while the political status of East Galicia remains unsettled. Indeed, Austria has resigned all her rights to East Galicia, but the matter stands unsettled. The lawful government is in exile, the army in various neighboring countries, the people either in fear of them, in abject servitude. The Allied governments repeatedly emphasized the necessity of settling the question conciusively, but so far nothing has been done either for final solution or for the temporary alleviation of the suffering of the people. In the heart of Europe the Galician Ukrainians see the fate of the Armenians hovering over them.

The Polish government did all in its power to put off as far as possible the solution of the question of East Galicia by the West-European powers. In the meantime, it endeavors to secure on all sides the recognition of its claims to the unhappy country. It stirs up the Slovaks to disrupt Czechoslovakia and then bids for the recognition of Polish claims to East Galicia by the Czechoslovak government in exchange for her „abandonment" of the Slovaks. It swaps the recognition by Roumania of Polish claims to Galicia for the recognition by Poland of Roumania's claims to Northern Bukovina. It finally makes peace with Russian Bolsheviki and recognizes their claims to the central and Eastern parts of Ukraine to obtain recognition of Poland's claims to East Galicia. With these barters on hand, Poland hopes to induce the West-European powers to confirm her claims to the invaded country or at least to acquiesce forever in her occupation.

But the people, who had withstood centuries of oppressions by Tartars, Poles, Russians, Germans, and Magyars, have not collapsed. Though persecuted, maltreated, martyrized, their spirit remains unbroken. The Polish government may by its policy failed to win one single Ukrainian party to consent to the Polish occupation of the country. Nay, not even one single prominent Ukrainian man has declared himself in favor of Poland. All classes of the people, from the handful of Ukrainian nobility headed by the Ukrainian archbishop of Lemberg to the landless city proletarians pauperized in the industry-less country; all parties, from the conservative clergy to the socialists; all strata of society, from the intellectuals down to the people as well as villagers, — in a word, the whole country, not excepting even the numerous Jews and some prominent Poles, demand the discontinuation of the Polish occupation of the country and the recognition of the popular government selected by the people. For this purpose a delegation, Publish author and for many years a delegate to the Austrian Parliament from Lviv (Lemberg), signed a protest against the Polish invasion of East Galicia.

The people of East Galicia still have not lost hope in the sense of justice of the great democratic leaders of the world. They are aware that the sympathies of the world cannot be with imperialistic Poland, but they simply are tired of the unceasing struggle against their oppressors. The peace of Europe depends on their retaining this confidence. Galicia must be freed from foreign oppression and the Ukrainians must enter the circle of free nationalities ruling their country according the will of the majority.

(Capital Press Bureau, Washington, D.C.)

ЗАМІТКА. — Подаємо у „Свободі" вже другий раз американського пресового бюра у Вашінґтоні, Capital Press Bureau, в оборонї нападеної України Галичини.

Це бюро подає статті, що містять цікаві відомости про теперішні події, і розсилає до американської преси для передрукy.

Тесаме можуть зробити і наші читачі, коли со статтю зі „Свободи" до місцевих американських газет з прошенем, щоби її передрукували.

Так деякі наші читачі зробили з попередньою статтею, яку ми помістили були у „Свободі" за згодою вашінґтонським бюром.

ІСТ СТ. ЛУЇС, ІЛЛ., ПОШТ!

Повідомляється, що отворенне Укр. Нар. Дому і **БАЛЬ** відбудеться 19-го лютого б. р., точно о годині 2. пополудни під ч. 1020 N. 9th St. Проситься всіх як з Іст Ст. Луїс так і з Ст. Луїс, Міссурі зявитися тої подїятися на нашу народну святиню яку ми збудували з нашій малій місцевости. На бали буде грати українська музика. За добру забаву дбучать комітет.
34,36

ЗА УРЯД УКРАЇНСЬКОГО ДОМУ:
Іван Тимкевич, предс.,
Дмитро Івашук, секр.
Михайло Магаш, касіер.

CUNARD-ANCHOR

Найпоспішнійші модерні кораблі в світі. Найчеснійша обслуга для пасажирів. Найкращі місцевости або сусїдньо місця находяться наш місцевий агент.

До Польщі, Литви, Росії, України і всіх Балтійських країв через Гамбург.

SAXONIA ..... March 7
Кабіна $130; III. класса $103.50. Такса $5.00.

Через Шербурґ, Саутгемптон, Ліверпул і Глесгов:

SATURNIA (з Портленду) Feb. 16
ALBANIA (любим тільки) Feb. 18
ALGERIA ..... Feb. 25
SCYTHIA ..... Feb. 25

Через Англію або Гамбурґ до Данцігу $106.50; Либави $110.00. Такса $5.00.

ДОПИСІ

КЛІВЛЕНД, О.

Польські звірства без границь!

З листів і з часописей довідуємося про ляцькі злочини, які діються над українським народом на нашій прадідній землі. На цілій кулі земський нема народу, котрий був би так покривджений як Українці. В середновічних часах Татари таких злочинів не допускалися, як у двайцятім столітю Ляхи допускаються. Татари в 13-тім столітю, як забрали Україну у свої руки, то не мішалися до народного життя, звичаїв та віри, тільки вимагали від Українців податку, а князі і весь уряд на Україні були українські. А Ляхи, як загарбали українські землі, як в давних часах, таксамо і в теперішних часах, то запроваджують польський порядок. А польський порядок то є: розстрілюють і увязнюють найкращих синів України, замикають українські школи і читальні та усувають українських професорів, учителів і урядників за тє, що вони є Українці. З українських церков роблять костели, а декотрі церкви навіть динамітом у воздух пускають. От се є польський порядок і культура!

Не кажіть нікто, що мені в голові сидить церква та релігія, а більше нічо, бо я належу до тих людий, котрі вважають, що щоби то не було українське, то ворог не сміє сего рушати; нехай собі сам український нарід порядок робить так, як розуміє, а ворог не сміє й рукою діткнутися до сього, що є українське. Як церкви так і школи на українській землі є побудовані за українські гроші і українськими руками, тож тільки український нарід має право до них, але не відвічний ворог Ляхів.

Ляхи є ворогами українського народу від 1000 років. В 14-тім столітю, як Ляхи загарбали часть українських земель, то зараз намагалися зполщити Українців. А в 16-тім столітю, як силою накинули унію українському народови, то польські чорні Єзуїти при помочі католицизму хотіли весь український нарід зполщити. І богато вони Українцям пошкодили, бо при кінци 17-го і на початку 18-го столітя богато української інделігенції, а найбільше студентів, перейшло на польське, бо хто був Українцем, то не мав права до уряду. Ляхи й нині таких способів уживають, яких давно вживали, але тепер так їм не вдається, бо в середновічних часах, як заборонили українську школу і заперли уста Українцям, то на тім і скінчилось, а нині того не потрафлять, бо Українці з чужих країв і з усіх сторін кричать перед цивілізованим світом, яка їм та їхім братам кривда діється.

Ляхи у своїх газетах кричать, що Східна Галичина є польська, бо по містах всюди є більшість „польскей людности". А-ле кождий Українець аж надто добре знає, що в Галичині у містах Поляки то є зайшлий нарід, бо давнійше, за польських королів, польські власти заселяли українські міста Ляхами, так як нині кольонізують Східну Галичину. За польських королів Українець не мав права будуватися в місті, а навіть до ремісничого цеху не мав права вписатися. Отжеж не дивниця, чому Ляхи зполщили декотрі українські міста. В Східній Галичині то ще не так. Ляхи то є лише: шевці, кравці, ремісники, кушніри, замітайли і така вся та зволоч-бараби.

Як би українська земля була така, як польська, то ми є певні, що на неї ніхто зубів не остирив би; але що українська земля є чорнозем і на всьо богата, тому то злодій з усіх сторін нападають на неї так, як вовк на вівцю. Але нехай ворогии знають, що хоть би вони собі всї зуби поломили, то побіда таки мусить бути наша! Ми чужого не хочемо, але й свого чікому не дамо! Ми вірімо, що ті непрошені гості, котрі против нашої волі налізли на українські землі і хотять опікуватись українським народом, заберуться там, відки прийшли; але з такою парадою пійдуть і таку гостину дістануть, що більше не схотять і подумати про те, чого до сего часу так дуже прагнуть.

Україна є для Українців і тільки український нарід має право до неї. А всі непрошені гості — проч там, відки прийшли!

Я. Ощипок.

ст. ДЖОЗЕФ, МО.

Колядa для українських жовнірів у Чехословаччині.

З нагоди Різдвяних Свят в нашій громаді займленося колядою для наших українських жовнірів-збігців у Чехословаччині. Дяку за се зазначується колядникам, котрі охотно потрудились на так благородну ціль, як і жертводавцям, котрі зложили свої датки, як слідує:

Ільько Фітель $5.00; Яків Скрицький $1.50; Стефан Торопа, Роман Кудлагурка, Петро Занько, Василь Сенько, Стефан Юркевич, Василь Міляк, Нестор Калагурка, Анна Сандер, Федор Стень, Григорій Плекан, Василь Юркевич, Іван Стень, Федор Данько, Іван Шаланський, Петро Сірий, Василь Сенько, Дмитро Фіткайло, Дмитро Колега, Павло Тяплишин, Михайло Давишин, Марія Давишин, Юрко Мізин, Павло Турешький, Іван Кульчицький, Іван Шалко, Михайло Возовик, Вавро Разушний, Антін Винницький, Олекса Шипа, Олекса Давишин і Н. Н. по $1.00; Андрій Кочан, Андрій Біблес, Петро Рак, Михайло Саракун, Семен Павло Тимко, Павло Наконечний по 50 цит., Олекса Швець, Николай Сірий, Василь Хомик, Юрко Турбак і Михайло Турбак по 25 цит. — Разом $41.75.

З тої квоти відслано 8. липотого б. р. на адресу д-ра С. Смаль-Стоцького в Празі $38 (1914 чеських корон). Розходу було $3.15, а в касі осталося ще 60 центів.

Невелика се сума, та всеж таки бодай якою-такою полекшою станеться воїна в сумнім і чезвазвичнім положенню наших героїв. Нехай се буде знаком нашого співчуття для них та заохотою до витривалости і дальшої боротьби з лютими нашими ізниками на нашу рідну землю.

Ся наша маленька лепта є призначена для тих, котрі дружшу і тіло віддали за волю і щастє свого народу. Чиж не горднтися нам ними? Чиж підзватися нам зневіреї тут, коли вони там для загального добра терплять голод, холод і всякі инші муки та невигоди?

Нас, Українців у Ст. Джозеф, є мала горстка — яких трийцять фамілій. Чужі народи, мов непривітні фіалі, радіб-б нас закрити, у своє море поглотити, але ми не піддаємось... Хоч мало хто за нас знає, то я таки з гордостю зазначую, що і ми також будуємо те судно, котре, хоч і серед бурі, має нас занести до спільної мети.

І. Ш.

У випадку впертого кашлю або загального упадку сил

SCOTT'S EMULSION

є певною помочию.

Scott & Bowne, Bloomfield, N. J. 21-22

Рабіндранат Тагоре.

ПИСМЕННИК.

Ти кажеш, мамусю, що тато пише багато книжок, але я зовсім не розумію, що він пише. Ось він читав тобі цілий вечір і невже ти дійсно зрозуміла, що батько вичитав?

Мамочко, які чудові казки ти умієш розповідати!

Чому тато не може писати таких казок? Невже він ніколи не чув від своєї мамы про русалок, великанів і царівен? Чи він усі казки забув?

Часто пишучи тато спізняється на купанне і тобі доводиться йти кликати його безділь разів...

Ти якаєш на нього розгріваючи йому сніданок, а він усе пише і забуває, що ти на нього ждеш. Тато завжди забиться в книжками. Коли я деколи захочу погратися в татовій кімнаті, ти приходиш і кличеш на мене: „Що за неслухняна дитина!"

Аби я зробив хоч не великий шум, ти зараз кажеш: „Хиба ти не бачиш, що тато працює?

Що за втіха татови все писати, тай писати?

А чому ти гніваєшся на мене, мамочко, коли я беру перо або олівець і починаю писати на таровій книжці букви: „а, б, в, г, д, е...". Яж пишу так само, як тато! А йому ти ніколи нічого не кажеш!

В той час, як тато псує так багато паперу, ти неначе цього й не бачиш, мамо.

А я як тільки візьму невеличкий клаптик паперу, щоби зробити з нього човник, ти зараз кажеш: „Хлопчику, який же ти впертий!"

А чому ти нічого не кажеш, коли тато псує листки за листками доброго паперу, забруджуючи його чорними значками з обох сторін?

Переклав Ю. Мих.

ЛЬОГІЧНА ПОРАДА!

Найдене основи слабости є найліпшою льогічною порадою для немічних на тілі.

ЕМУЛЬСІЯ SCOTT-A

відживлює тіло, додає крови і змішнює людину.

Scott & Bowne, Bloomfield, N. J.

— ТАКОЖ У ФАБРИКАНТІВ —

KI-MOIDS

(Таблички або зернисті)

НА **НЕСТРАВНІСТЬ** 20-85К

ШИФКАРТИ через ГАМБУРГ, АНТВЕРП, РОТТЕРДАМ, БРЕМЕН І ДАНЦІГ, продаємо по компанійних цінах. Пашпорти виробляємо до одного або двох днів. Посилаємо гроші до краю в банках або марках по найвищім курсі з повною гварантією. На всякі інформації пишіть або зайдіть до:

EUROPEAN STEAMSHIP AGENCY 115 FIRST STREET, NEW YORK, N. Y.

ХТО ВКРАДЕ ПОЛЬЩУ?

(Спеціальна кореспонденція „Свободи").

Світова війна принесла немалий зріст злочину і великий упадок моралі. Не один, що перед війною „боявся крови", через кількалітню практику на війні збайдужів, привик або і став кровожерним, так що з кінцем війни дальше продовжували воєнне ремесло. Відтак прийшло безробіттє, яке не одного пхає до злодійства і злочинів. Певна річ, що нині мають о много більше „роботи" і суди і полїція у всіх краях, що провадили війну. Та-мабудь в жадним краю так бандитизм не розвинувся як в Польщі. Польські часописи переповнені що дня вістками про крадежі, грабежі, напади і т. д. Причиною того є не лише наслідки війни, але також наслідки „польскої господарки" або „забави в державу"; причин треба рівнож шукати і в вихованню горожанськім, яке в значній мірі впливає на мораль. Щоби отже зрозуміти ей шалений зріст злочинів і проступів в Польщі, треба поділяти їх на категорії (крадежи майна приватного, майна публичного, убийства і тяжкі покалічення самі або получені з крадіжию) і виясняти їх причини).

Що до крадежий майна приватного то тут не малий процент будуть поповнювати крадежі у властителів долярів. Жадоба стати відразу мільонером, жадоба через валютові спекуляції скоро „доробитися" пхає людий до поповнення найогидніших злочинів. Мимо безчисленних спроб Польща до тепер не зуміла завести сякий такий порядок у своїх „фінансах". Послід за тим, з дня на день повстає зростуча дорожнь, непевність, спекуляція, розклад господарчого життя а там і зріст злочинів, упадок моралі і т. д. Одно впливає на друге і „зачароване колесо", готове! Численні крадіжи по склепах витворюють непевність в торговлі, ся потягає за собою дорожнечу, дорожнеча впливає на зріст злочинів і так довкруги.

Се не пусті слова, а правда, з якою вже зачинають числитися польські власти. З початком грудня відбулися приміром в Кракові наради ради міської над „уздоровленнем безпеченьства". Та щоби се „уздоровити" треба бути самому здоровим, а Польщі до сего дуже далеко. На тих нарадах в Кракові виказав оден радний, що полїція сама складаєся з людий часто караних за проступи і що нераз „працює" в порозумінню з спекулянтами і иншими людцями жадними скорого зарібку. І так, пр. в конторі виплати підозрілій о спекуляцію відбула полїція ревізію, та ся була даремна, бо як каже той сам радний „хтось з полїції остеріг властителя контору о грозячій ревізії".

Коли крадежи приватного майна можна поясняти бесробіттям, яке одним в Польщі не дуже велике, і иншими причинами, та крадежі майна публичного, численні дефравдації говорять не лише про упадок моралі, але є доказом крайно нездорових публичних відносин, розкладом державного життя. Злодійство приватного майно а крадіж публичного добра се дві річи рижого значіння. Коли краде звичайний чоловяга, то се не новина; коли і урядник „дефравдує" то і се бувала річ. Але коли польське урядництво краде, як „наняялося", коли ті крадежи чи дефравдації стають хлібом насущним, то се вже не звичайна, бувала річ, а свідоцтво, що Польща як держава іде до розпаду і що при дальшім такім „будованню держави" можна не ворожити а твердити, що Польща піде туди звідки прийшла. Які відносини панують в Польщі під тим зглядом, то найліпше говорить слідуючий факт: Міністерство внутрішних справ визначило спеціяльну комісію для провірюваня господарки маґістрату в Варшаві. Комісія та по провіренню поставила такі закиди: 1) рахунковість маґістрату міста Варшави є дотепер не упорядкована, ізза чого замкнення рахунків залягають від трох літ. 2) Вати рахункові маґістрату є неясні і виказують некритичну господарку! і т. д. Закиди ті не кажуть правдї, що маґістрат крав, бо се не лицює; в шляхоцькій Польщі кажеся, що „рахунки не упорядковані". На днях відбувався розправа проти директора польського монополю тютюну; де закидувано директорови, що державна потерпіла шкоду на 50 мілїонів м. п. Обвиненого увільнено, та се не зміняє фактy, що тих 50 мілїонів Польща стратила і ро с вкладах викрито крадіж 100.000 штук папіросів. — 9. грудня відурито в Варшаві в польскій касі ощадности і уряді еміґрацийни цілий ряд надужить; кількох урядників арештовано. — Ревізії на станціях зелізничих в Ченстохові і Пйотркові відкрили поважні „недобори". Касіерів арештовано.

Таких і иншиих подібних фактів можна вичислити сотки. І се не диво, бо щож дивуватися „касіерови" більшої чи меньшої стації зелізничої, коли сам міністер „фінансів" Грабський без нічийого відома „позичив" свому знакомому 120.000 м. п. — Чи „обивателі" крадуть тому, бо беруть добрий примір від урядників чи навідворот, то нас се не інтересує. Факт є, що крадежи і розбої стають улюбленим предметом польських газет і любою лектурою обиватєлів. Польські часописи уважають мабуть ci масові злочини за дрібницю в порівнанню до так великої „політики", як крадіж Східної Галичини, Волині, кусня Литви і пр. Нехай, мовляв, крадуть, коли є з чого! Накрадуть то перестануть! а ні то се якось „уздоровиться". — На разі в Польщі мода писати величезними буквами про „зухвалий напад бандитів", „мілїонову крадіж", „недобори в касах" і т. подібні випадки, які лише свідчать, що Польща ю дійсно краєм „вищої культури", коли під „культурою" хтось хоче розуміти найріжнороднійші злочини, коли за „культуру" уважаєся грабіж і насильства польських властей і їх органів над мирним населенем.

Причини того незвичайного зросту злочинів і проступів і упадку моралі в Польщі треба шукати вже не у війні світовій (бо в инших краях того явища в такій мірі не бачимо), а в горожанськім вихованню польських „обиватєлюф". Коли до тетер пропагувалося, що виконіцення Українців є найбільшою честотою і обовязком кождого польского жовніра і горожанина, коли жовнірови, чи урядникови, чи першому ліпшому обиватєлеви за грабіжі, поповнені в Українців, за насильства над Українцями, за побиття, катования над Українцями, не то що нічо не сталося, але такому „героєви" сипалося єще похвали, то не диво, що той сам „патріот" опинившися серед „своїх" буде продовжати то саме ремесло, яке поповнив на Українцях кревно.

Недавно читали ми в „Свободі" про тисячі надужить, рабунків і рїжних лайдацтв, які польскі жовніри поповнили на Українцях в Східній Галичині при конскрипції. — Скільки майна забрали чи зрабували польскі жовніри в українського населення, скільки розбито подї скрынь, забрано гроший, збіжа, одежий? Скільки дробу, безрог „зареквірировано" тут польскими жовнірами? Скільки невинних людий побито при тій „конскрипції", скільки насильств не діялося? Чи за се сили ся хто оден волосок тим польським „героям", котрі чеї-же нічим не рїжняться від звичайних горлорізів, бандитів, вломників і т. д.?

Те саме, лише в еще більшій мірі робили Поляки при занятю Галичини, а відтак на Придніпрянщині. Скільки майна зрабовано на Великій Україні, які лайдацтва не діялися?. — А усе те називала Польща „геройством". Наслідки того „геройства" тепер збирає „обична". По війні большевицько-польскій богато „валечних" пішло до дому; тут вже не було українського мужика, з якім можна робити, що подобається, тож треба було красти і рабувати таки „свого" обиватєля. І крадуть, розхоплюють майно і приватне і державне, як круки здохлину. І чому не красти, коли крадуть високі риби, коли сама „обичзна" краде і рабує чужі землі; хотяй міністер наше крадіж „позичкою", а „обичзна" рабунок окрестить „окупацією" то злодійство е злодійством, а яблоко не далеко відкотиться від яблуні. — Так Польща думаючи, що злодійством доробиться, грубо помиляєсь. Українців не зничила, а хоть у українського майна не мало зарбала, то Українці собі ще раду дадуть. За се виховала собі Польща легіони „героїв", що в злодійськім ремеслі не дадуть завстидатися. І на питанне „хто вкраде Польщу" можна перно відповісти, що се зроблять таки самі свої „обиватєлі", „герої", „оборонці Европи" і злодії українських земель, Поляки.

Франкфурт н. М., 25. грудня, 1922.

С.

Я. ВІЛЬШЕНКО.

ЮРА ГОТИЧ.

ПОЕМА.

(Докінченє).

IX. СМЕРТЬ ПРИЙШЛА.

Все понурий шпиталь,
Де терпіння, де жаль
По кімнатах важким стоном ходять,
І в ізболіих очах,
У роздертих серцях
За пропалим життем тугу родять.

По сумних кімнатках,
Закамарках, кутках,
Тиха сутінь беззвучно сідає,
Будить рій дивних мрій
І примари надій,
Що по ложах їх ніч розстеле.

О, ти, ноче, свята,
Дивна сила твоя!
По тюрмах, шпиталях ти єдина
Там розрада тай лік,
До ізболіих повік
Твій бальзам мов роса тепла рине.

Ясний день! О цей ні!
Він страшний у тюрмі
І страшний у шпитальній кімнаті,
Біль, розпука, жура
Там товариші дня,
Нема сили їх відтам прогнати.

Та як пройде ця ніч,
Загостить сон до віч,
Заспіяне найтяжше лихо,
Роем снів, роем мрій,
Так туляєсь до вій,
Що спить горе, тікає десь лихо.

А як навіть і Сон
Не прийде до віком
І тебе не вводитме Дрімота,
То вже темінь сама,
Що мур сірий вкрива,
Тобі ліх і розрада й турбота.

У кімнаті одній,
У глухому кутї
Там старець сам, сконати не може
Кругом спомнів рій,
Несповнених надій
Оступили примарами ложе.

Та розпука й журба,
Та зневіра важка
Поки днина між ними гостюють
І старця душу рвуть
І в розпутині злють
Серця рани зневіри отрую.

„Що там дома в селі,
Чи здорові усі,
Чи лишила Ляхва їх в спокої?
Що там внучка його?
Вже не бачив давно,
Ще в тюрмі говорив раз із нею.

Як його привели,
У тюрму як замкли,
Вмить недуга його повалили.
Він безтямний лежав,
Був би може пропав,
Як мала не булаб загостила.

Вона в місто пішла,
Десь людей там найшла,
Що за дідом узялись просити
І по довгім часі
Згодились вкінці
У шпиталь Ляхи Юру пустити.

Довго мучивсь в тюрмі,
А і тут в шпиталі
Зносить мук і терпінь він немало,
Бо не лічать його,
Але ждуть всі на то,
Щоби смерть його скорше забрала.

Вчора двох враз було
Лікарів край його
І прокірого оба розмовляли:
„Він в будові сильний
І ще вийшов ціліий,
Коліб добре його догядали".

Так один з них сказав,
На це другий відтяв:
„Щось також ще його догядати!"
Гайдамака, знай, це,
Чим їх більше помре,
Тим нам лекше осьтут панувати!"

„Їх усіх лиш сікти,
На огни всіх пекти,
А настане спокій в цій Країні
Тоді наші прийдуть
Землі їх заберуть,
Будуватися муть на руїні".

Лікар так говорив,
А зір в його світив,
Мов в кота, що на миш засідає.
Другий лікар мовчав,
Вже нїщо не казав
Зір ховав, як провинець ховає.

А наш Юра лежав
І стогнучи думав:
„Може скоро вже вас задоволю,
Чей близенько вже час,
Що покину я вас
І полину на той світ, на волю.

І тепер ці думки
Не ідуть в голови:
„Коби скорше цей світ попращати,
Щоб не бачить всіх лих
І людей отсих злих,
Щоб про кривду, неправду не знати!"

Але знов і любов
Не пускає з оков:
„Що там діди мої в хаті діють,
Чи любовиу ще їх
В днях останніх моїх,
Чи на час ще до мене наспіють.

Мучать думи старця,
Тута, смуток, журба
І недугу у любощі скріпляють
Весь вже жаром горить,
Все-себе не тямить —
А кімнатку вже тіни вкривають.

А із тіней густих
Десь з куточків самих
Його рідні до ложа підходять,
Ось син його Петро,
А там внучка його,
А там инші, всі зір за ним водять.

А він руки простяг
Мов усіх їх забаг
Пригорнути до серця свойого
„Діти, діти мої
Ви простіте мині,
Що я горя завдав вам так много".

„Що за мене той Лях
Так вас знищив на прах,
Так знущався над вами без краю,
Та я думав вам рай
Прихилить, коли край
Рідний в Волі і Долі засяє.

І він бачить, як вся
Рідь до нього семя,
А унука в голов припадає.
Ті чує, чує слова:
„Ти прости, діду, нам,
Що бе в своїх ати вмираеш!"

„Ти прости нам, прости
І нас благослови,
Миж усі твої рідні діти!"
І він руки здіймав,
Їх всіх благословив —
Місяць слав у вікно срібним світом.

Його зір у простір
Гень до ясних аж зір
Досягав, плив далеко, високо,
Наче там щось шукав,
Наче там щось читав,
Так всю душу вложив він у око.

Потім так, як стояв,
Говорити почав —
Самотою кімнати, по-ночі
Голос сильно так плив,
Що мертвих би збудив,
Був могутній, сильний і пророчий.

„Бачу, бачу вас всіх,
Що за рідних своїх:
За Народ свій, за Рідну Україну
Ви віддали любов
І терпіння і кров,
Щоби в рай замінити руїну.

Рідете всі, рідете всі —
Чом в вас лиця сумні,
Чого біль, чом їх туга вкриває,
Чом розпука, одчай
Ваші серця у край
До безміру чого напоєне?

Чиж не бачите ви,
Що, за ви ви лягли,
Вже небаром у сили і славі
Встане в сонця сяянї,
Підніметься горі,
Ворогиж всі упадуть лукаві.

Чиж не відомо вам,
Що вже цілий Волї брам
Простелявться Рідній Країні,
Гайнуть Згода там,
Труд з собою веде,
Ріде щість щастя сидить на руїні.

Брattя, сестри ідуть
І дітей враз ведуть
Там де вашії кости спочали
І на вколішках всі
На святій цій землі
До присяги великої стали.

І старі й молоді,
Гляньте: діти малі
Одностайне присягу складають,
Чуйте: лине грімко
Всіх присяга спільна,
Що слова аж до неба вдаряють.

„Присягаємо всі
Діти цієї землі,
Що ми поти усі не спічнемо,
Аж повстане вільна
Україна уся
І всі волиими в ній заживемо".

„Щоб звільнитись з оков,
Згоду, Труд і Любов
Ми будемо у себе плекати:
Поки будемо жить,
Все друг друга любить
І один за одного стоятн.

Присягаєм тобі
Україно усі,
На всіх цих, що упали за Тебе,
Що всі так як вони,
В кождий час, в кождім дни
Ми життя не щадитьмем в потребі".

Лине, рине-грімко
Всіх присяга свята,
Що слова аж до неба вдаряють
І старі й молоді,
Гляньте: діти малі
Одностайне присягу складають".

„Бачу, бачу я їх,
Бачу, виджу усіх,
Всіх синів України довкола;
На могилах борців
Волі чути вже сдів,
Всі в дали зорять вже зором сокола!"

Із святих цих могил
Наберуть вони сил,
Підніметься Нарід моя лавина
І плече об плече
Враз у бій потече:
Стане вільною вся Україна!"

Тож не будьте сумні
Всі Народу борці,
Що вас Земля укрила вже Рідна,
Ні, не дармо-йдов
Ви віддали і кров,
Україна буде цим свобідна!"

Так старець говорив,
Голос чисто так плив,
Наче срібло милоса струями
Й якась сила дивна
В його мові була,
Мов пророк не тремів так словами!

Місяць срібним шляхом
Шлється в хату вікном,
Гостя йде цим шляхом бікоряка,
А вся тиха така,
Така добра вона,
Така дивна очей її сила!

Підійшла до старця
І мов ненька вона
Білу руку на серце поклала,
На стареє ґі: „Спічнеш,
З землі горя підеш
В край спокою, мій сину!" сказала.

„Ти мене так бажав,
У верхи завзивав,
Тепер тут ти прибув аж за мною
У мій сталий постїл,
Де нема вже надій,
Але царство тут вічне спокою".

Ще постоявши мить,
Тим чляхом вже спішить,
Що ним була у хату прибула.
Місяць срібло забрав,
Десь за хмари сховав,
Ночі темнява все огорнула.

А як ранок настав,
Неживий він лежав,
Та лице дивним сяйвом яснїло,
Видно щастя його
На той світ повело,
Видно радісно серце впоїло.

Рано вранці в шпиталь
На великий сній жаль
Юри внучка із батьком прибула.
Вона бачила в снї,
Дідо кликав її,
У сні заклик його вона чула.

Зараз батька взяла,
На дворець з ним пішла
І раніше до міста прибула;
Прилетїла в шпиталь,
Тут на зустріч їй жаль
Тут розпука й зустрінула.

Та не довго мала
У розпуці була,
Тільки діда лише ясне взріла,
Вспокоїлась як стїй:
„Як, дідусенько мій,
Не на час я до вас тут приспіла.

„Та ця смерть нас зове
Йти на діло єнте,
Так як ти нас учив працювати
Враз підемо усі,
Щоб у вольній семї
Й твое ймення в пошані-згадати".

Похоронили. Пішли.
Защумїли ліси,
В Верховині трімбіта заграла;
А на сході тень там,
За рожевих за брам
Ясне сонце весняне засяло...

Ще казали в ту ніч
Дивна склалася річ:
Чорний ворон пропав десь без вісти,
А сокіл прилетів,
На верху сосни сів,
Щоб про Волю усім оповістити.

Дивно дивнее це,
Бо то кажуть усе
Отсих воронів вбити, знай, годна
Тільки сила одна,
А ця сила: сильна
І правдива свідомість народна!

Святин, червень-липень 1921.

FRENCH LINE
Compagnie Générale Transatlantique
French Portal Service

НЮ ЙОРК — МЕМЕЛЬ

S. S. PARIS *Feb. 21, Mar. 15, Apr. 5*
S.S. FRANCE *Mar. 23, Apr. 12, May 10*

*Получений 1 S. S. Pologne вплавлюний з Гавре 2 марта.

ЦІНА 3-ої КЛАСИ.....$106.50

Знижені 3-ої класи уряджена по 2, 4, 6 і 8 душ в каюті для родин. Та сама знаменита обслуга і кухня з якої Французьке Лінія є знана, буде дана всім і кождому. 36,38,40

По дальші информації голоситись до місцевих агентів Французької Лінії.

ДОКТОР БІДНОГО ЧОЛОВІКА

Тисячі незадоволених і... Зайвище дозволяє лікарство. Благословення для бідних.

Одним з найбільших здобутків в медицині медицини є Славний Болгарський Кровний Чай. Бо він сам виказує в кождім, кори, листя, грибів, зілі і цвіту, взяті раз або два в тижні, є цінною помочю для кождої женщини, котра хоче мати чистий виглад. Він помагає чистити організм від отрів які спонукують затвердження, нестравність, печінкові, ниркові, жолудкові і кровні хороби. 28&36

Болгарський Кровний Чай уживає мільони людий, які сполягають на його велику силу в лищенню острого переходження і охорони перед інфлюенцою, маляренія і других злих хорь.

Болгарський Кровний Чай є бідного чоловіка лікарством. Він є економічно. Кошить лиш сіру. Питайте свого аптикаря дись або почтою аскеруючи 1 велику фамілійна пачка $1.25 або 3-ма $3.15, або 6 за $6.25. Адрес: H. Von Schlick, President, Marvel Products Company, 29 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.

ДО КРАЮ

можемо відіслати кождого хто схоче працювати на-коробли кілька годин денно при легкій занятю. Пашпорти не вимагаються. Добрий заробок та прибутки до вас. Звертіться до:

GREENWICH LABOR AGENCY,
129 Greenwich Street,
New York, N. Y.

2-ФЛАНЕЛЬОВІ СОРОЧКИ І СВЕДЕР.....$3,40

Все в купі лише за.....

Се є подібна вартість яка коли була Вам предложена. Се є подивляючі фланельові сорочки, які є якістю вищі матеріалу. Вони є свобідні і догідні, середньої тяжкости, з коміром і великими кишенями. Подивляючий до роботи та вошення. Вони мри. Се є дешевість якої Ви не повинні проминути.

Поверхний сведер даром

Сей поверхний сведер дасся майже даром, бо дві фланельові сорочки самі є варті більше як $3.40. Сведер є роблений з доброї вовни мішаної з ниткою, надає ся для жуцин і женщин, всякі міри.

Вишить лише Ваше замовлення. Завдяки почтарови $3.40 та одразу, коли фланельові сорочки і сведер прийдуть. Ми гарантуємо що те Ви знайдете як найбільшу дешевість, яку коли купували. Як Ви не будете вдоволені, не зверемо Вам гроші готові сейчас. Не забудьте написати Вашу міру при замовленню.

EASTERN COMMERCIAL EXCHANGE, Dept. 65
Bayonne, N. J.

ЖОВНІРСЬКІ MUNSON LAST ЧЕРЕВИКИ

Тут є черевики які виглядають вибіснше $6.00. — Сильні, добрані жовнірські черевики, роблені на подобу Munsell-ових з подвійною шкірою і сильно кінті. Дубельтовані дубові підошви, до яких не робить ані вода ані чоловіче коління. Спеціяльне закрою від деревяк дає нам окремогу спроваджувати ці знамениті жовнірські черевики за

3.10

Пришлась лише Ваше замовлення, подаючи Вашу міру. Заплатіть листоношеві $3.10 і одразу коли прибудуть черевики. Ми гарантуємо що знайдете се найбільший баргань в черевиках які коли купували. Як не будете з них вдоволені, ми вернемо Вам ваші гроші сейчас.

EASTERN COMMERCIAL EXCHANGE, Dept. 52,
Bayonne, N. J.

Галичане на Радянській Україні.

Війна й революція завдячуємо збільшення племен українського народу. І якщо лиш одно се завдячувало ми їм — то се вже дуже багато. Перехід Галицької Армії за Збруч уважне дехто за величезну катастрофу і шкоду. Хто жив довший час на Наддніпрянщині в рр. 1917.— 1921., мусів завнати зовсім іншого вражіння. Галичане відіграли й відіграють на Наддніпрянщині рольо дуже важну. бо ролю в будуванню у-крайського культурного й державного життя. Галичане дали й дають за весь час революції на Великій Україні тиху працю-діло. Сьогодня напр. ладі тихто з Галичан не грає першорядної ролі, їх імен не вимовляють з подивом і страшною ненавистю — як вимовляють імена Леніна, Троцького, Зіновєва. Але вистарчить сказати: се „Галичанин" або се „Галичане" — й ніхто не вимагатиме від нас блищих пояснень. Назва „Галичинин" стала там сьогодня маркою-фірмою, що має всюди кредит. Довіре се здобули собі Галичане виключно своєю працею й совісністю. Здобули собі його навіть у російських (московських) большевиків — а се була не легка річ після подій у квітні 1920. р. (соромний перехід до Поляків). Галичане здобули собі довіре й у Наддніпрянців тим, що дали доказ, що хоч не всі вони доктори (в 1917. р. після вибуху революції кожний Галичанин представлявся як не доктор, то як студент), — то як лиш візьмуться до якогось діла, доведуть його все до кінця. Сьогодня можна сказати, що як широка й довга Наддніпрянська Україна — тішаться Галичане величезним довірем. Сама назва „Галичанин" се марка, яка дає першенство до принятя на всілякі посади.

Годі мені тут промовчати одну річ: на Київщині (Уманщина) записалися галицькі частини в 1921. р. не найкраще в памяти селянського населення. Коли їх вислано на реквізиції, то вони дерли своїх братів-селян гірше — ніж московські частини. Оправдати се можна лиш тим, що Галичане, які лишилися ві червоній армії, під виливом червоноармійців-Москалів почали дивитися на села їх очима. Всякі експедиції на села є на се, що голодний червоноармієць заспокоїв свій голод. Деморалізація серед Галичан червоно-армійців величезна. Як я їхав з Київа до Камяця і стрічувся з ними (се був час, коли розвязано галицькі частини), то я просто не хотів до них признаватися. За тих кілька років навчилися вони від Москалів правдивої московської культури: нечистоти, проклонів, злодійства й обманства.

Дуже цікаво поступили собі червоні з Галичанами, що служили в галицькім полку на Уманщині (оскільки не помилявся, то він мав назву „477-ий стрілецький полк" — але не можу ручити). Весь час дурили вони людей, що се окремий галицький полк. Після ратифікації міру з Польщею сказали старшини стрільцям, що хто хоче, може приймати українське (радянське) підданство й дальше служити в червоній армії, а хто сього не зробить, може йти собі, куди хоче. Коли стрільці маробили роботу, сказали їм, що хто хоче вертати в Галичину, тому виставлять посвідку, що він вивільнений утікач і найблищим транспортом відішлють до Галичини. Розуміється, що мало хто зголився на перше, а всі захотіли до Галичини. Все пішло добре. Наші стрільці забрали вже 80 км. за границю. Поляки нічого не говорили, добре годували американськими харчами — аж нараз одному Полкові старшині впало в очі, що всі вони з червоноармійських одностроїв. Хтонебудь зарядив, що перейшли Збруч тому місяць, кажуть, що тих Галичан, що їхали до Камяця або Винниці з тим, щоб там одержати перепустку, — задержано й не пущено дальше. Взагалі большевиками чомусь не хотять, щоб Галичане вертали до Галичини. „Нема лиха, щоб на добре не вийшло": Галичане-інтелігенти змушені дальше працювати на Наддніпрянщині й не збільшають числа тих наших людей, що сидять по польських тюрмах в Галичині.

Взагалі большевики ні вірять Галичанам-комуністам. „Галичане — се в них самостійники, шовіністи, соборники і т. д. лиш не большевики" Галичанинови партійному не довіряють. Перед ним укривають усякі партійні таємниці-ей се недовіре до Галичан-комуністів, що виявилося якраво в Київі в квітні 1920. р., було оно з найважніших причин, що й Галичане почали недовіряти большевикам-Москалям (або, як вони себе називають, комуністам- большевикам України). Відношенне стало дуже холодне, а більшість Галичан зірвала з ними.

Сьогодня в кождім більшім місті на Великій Україні є т. зв. „Галицьке Бюро". Головне Бюро є в Київі при Центральним Комітеті комуністичної партії большевиків України. Бюро се — так сказатиб — галицькі консуляти. На чолі стоїть все Галичанин-комуніст. Завданнем бюра є вести точний виказ Галичан у своїм окрузі й давати їм всіляку допомогу, винаходити заробітки й таке инше. Вони робляють дуже багато для Галичан.

Словом — Галичане як спеціяльісти й урядовці непартійні тішаться першенством, а Галичанам, які пішли в комуністи, не довіряють. В кождім місті без винятку можна знайти Галичан-урядовців. Урядують вони тільки по українськи. Населенне відноситься до них добре і взагалі зникла там давня нехіть до Галичан (тільки на Уманщині між селянами мають вони заслужено злу опінію).

Очевидець.

(З віденського „Українського Прапора").

НА ВЕСНУ ДО КРАЮ

ЕКСПРЕСОВИМИ КОРАБЛЯМИ ЧЕРЕЗ
САМБУРГ, БРЕМЕН, РОТЕРДАМ, АНТВЕРПЕН І ГДАНСЬК

Старанна опіка і чесна обслуга. Квоти для всіх в третій класі на 2, 4 і 6 осіб. Пашпорти і всі инші документи виробляємо без жадних коштів для Вас. Переконайтеся а будете вдячні нам і самі собі.

ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ до краю під гарантією. СПРОВАДЖУЄМО РОДИНИ ДО АМЕРИКИ І ПОЛАГОДЖУЄМО ВСІ СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ. В кождій потребі все вдавайтеся тільки до своєї української інституції, — Американсько-Українського Бюра. Наша шість-літня чесна обслуга межай буде для Вас найліпшою запорукою.

По всі інформації питіть або приходіть до:

AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, INC.

520 E. 6th Street, NEW YORK, N. Y. — 322 N. 8th Street, PHILADELPHIA, PA.

ЗА УПРАВУ БЮРА: — АНТІН ПАШУК, пред.

З ВАМИ ПОЖИВА НЕ ЗГОДЖАЄСЯ

Босакове Гірке Вино справить со дистражкою, отворить апетит — поможе творити Вашу поживу — творить лінну кров. Босакове Гірке Вино поможе Вам де другі непомагають. Уживане тисячами, ВІД 1894.

У ВАШОГО КУЩІЯ

BOSAK MANUFACTURING CO.

ВЕСЕЛА БАНДУРА

Повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців.

ЦІНА 60 СЕНТІВ.

Замовлення посилати до:
UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

ПОВНА ОБСЛУГА.

Заграничний Департамент сього аБанку є вповні споряджений дати Вам всяку услугу, яної можете жадати від СКРЕНТОНСЬКОГО НАЙБІЛЬШОГО БАНКУ.

FIRST NATIONAL BANK
SCRANTON, PA.
під державною контролею.

Купує і сподає заграничні Грошеві Драфти, Грошеві Ордери. — Пересилає гроші телеграфічно. — Сподає шіфкарти і т. д.

Різдво без жінки.

Якби так голим можна женитися — міркував собі поволя й розважно Микола Придорожний. Голого Гапка ніяк не схоче. Нажене, скаже, що публіки зі свого чоловіка не потребує. І штани в тебе мусять бути, Миколо, і кожух і все, що на чоловіці — повісенке, якби в неділю. Треба ж чомусь до пятьох піти. А черевики мені нові, як образочок мають бути. Інакше з тобою й говорити не хочу.

Гарненькоі ти співаєш та затягаєш весенькі, любесні мої — думав Микола далі.

А ти, Миколо, бери на розум. Старий ти вже і до нічого. Коли до весіляя не справиш, то по весіллю доробляєш з тобою, як рецептом на воді. Хочеш мати жінку і бути газдою на селі, то купи мені чоботята, якими 10 літ можна до церкви ходити. І щоб ти знав, що жінка не коромесло, на яке ти и газдівсті раз зібрався а потім тобі байбарзо.

О, що, як що, а язик в неї добрий, — гейби до ідя. Ніякій не закинеш. Що вже рехтель-на то рехтельна!!!

Де-далі заходили до Миколової хати невеселі й веселі думки, плачучи й сміючись всі розбещені діти, кидаючи тінями по хаті, граючись з ним як веселка з хмарою.

От би жінка була, як сементалерка на пасовиску! На ціле село!

Прийдеш в хату, а вона вся в радощах. І стіни до тебе сміються і чиста скатерть на столі і постіль видимається як горда пава. А тепер сидиш тут з самотою та зі своїми дурними думками старієшся.

В неї морг і в него півтора. На два роти а й на трете вистало. Тільки ті чоботята. В маю чотири тисячі заціпіяк, а в него було всего три. Звузив Микола ремінець на череві, затиснув кулаки і працював весь червень та приробив ще дві тисячки.

Здавалось йому, що вже Гапка й його, аж тут ні. Прийшов до шевця вибився чотири тисячі, а шевець і говорити не хотів. Сім та сім кавалків і ні сотки менше.

Вернувся Микола до порожної хати, запхав грош за образ, потім у стріху, щоб їх хто не вкрав, замкнув хату, попросив сусідські діти, щоби вважали на злодіїв і пішов на роботу. Цілий місяць не спочив, поки не приробив чотири кавалки.

Все надармо. Що не приробить, та швець прибавить сам тільки, що Микол двох то трех кавалків не стане.

Сидить собі на своїм дзиглику та приговорює:

-„А ви кілько за молоко беретє, а за хліб, як здираєте?!"

„Нічого я не беру ані не здираю" — звиняється Микола, та се йому нічого не помагає.

Ні тільки дивіться, як дуляр підскакує, а ви за ту марку щось купити хочете. Дайте півтрета дуляра, то й чоботи ваші. А тих марок мені не тхайте, бо що я за них куплю? Давніше то брав чоловік гроші в пулярес, а вертав з міста з повним мішком-товару, а тепер бери хіба гроші в мішок, а товар з міста принесеш в калити.

Почухав Микола потилицю і пішов в хату. Нудьга розбирала його. Хмарно оглядав свої чотири стіни. Вечірні тіни хвилями заливали кімнату. Нелічена піч тряслась за кождою залітаючою через вікна хвилею тіни, розростались, присувалась ближе до Миколи і здавалось, що викривлює свою величезну пащу й сміється з него. Куди не глянь все гризе його в вічі. Паремно нас тут держиш, старий дурню, і по шанівку для нас не маєш! „Гапку спровадь в хату — кричала лавка, — дівки, яка з дому га"; „Газдині тут треба!" — гудів немитий горщок. „Жінки тобі треба!" — тримала постіль.

Микола бонався світити лямпу. В темряві, хоч як цікаво, та хата здається повнити і ті предмети і думки сходяться біля Миколи. А засвітить він лямпу, — пропав весь спокій! Так і бачиш, що нікого в хаті нема і що нема тобі з ким поговорити.

Тому, не роздягаючись, лягав таки на лаві, а рано вставав на роботу. Зрозумів, що з маркою ніколи не доробиться. Одного разу пішов між своїх знакомих, що вернули з Америки, й виміняв всі свої марки на півтора доляра. З тої хвилі повеселішав. Вечірним сумком в думках садкав Гапку коло себе й розмавляв з нею. „Треба нам, Гапко — поводи й до Різдва збиратися. Ось тобі твої чоботята, а ти прибери хату, щоб стіпу нам не робила перед сусідами. Там в куті поставиш свою мальовану скриню, а там мисник, тут біля печі кужіль". З такими думками засипляв.

Минуло дві-три неділі й Микола виміняв знов марки на доляра. В перший торговий день зайшов до шевця та попросив його, щоби йому продав оботи. Та не богато брав-кувало, щоби швець не прогнав його з хати: „Чи ви таки розум маєте, Миколо, чи сміяки собі з мене робите?"

„Хай Біг заховає" — виправдувався Микола. Самі ви говорили, що за півтрета дуляра чоботи віддасте? Де-ж ваше слово пане майстер?!"

„Ви мене за язик не ловіть! — сердився майстер. — Було мені тоді тих півтрета дуляра давати,в коли я їх хотів брати. Тоді доляр коштував 7000 м. А ви хочете, щоби я вам чоботи продав тепер за півтрета доляра, коли він коштує 3000 марок. Ідіть, коли найдете такого дурного, що вам за півосьма кавалка дасть чоботи, то скажіть мені, а їх сам куплю".

Вийшов Микола від шевця і вже ані жінки, ані доляра не хоче.

Різдво йде а в него хата далі стоїть небілена вікна зеленіють паршивіють.

А все через марку.

О. Пв. Біловерський.

ALLENTOWN, PA.

Театральні представленія НА СТАРОСТІ ЦІЛІТ ДЕЛЬКА, відограють Алентавські Аматори в суботу, дня 18. лютого 1922 р. в сали під ч. 505 N. Front St., Allentown, Pa. По представленню ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ де буде пригравати своя Українська Банда під проводом капельмайстра д. Івана Собчака. Початок точно о 7-ій годині вечером. Вступ 35 цит. Резерв. і парі-гент п. Гр. Пилюк. 36&38

ПОДЯКА ДО ВІДОМОСТІ

Всечесного Духовенства і Православних Християн, що я отримав кілька-сот партитур духовної музики. Платна дуже низька — кождая партитура коштує від 30 цит. до 40 цит. Проту голоситись на адресу: І. ПРОКОПЕНКО, 28 Orend St., New Britain, Conn. 36,38,40

КАТАЛОГ

Книгарні „Міжнародного Базару" вишлемо кождому даром, хто пришле нам свою точну адресу. 33-7

INTERNATIONAL BAZAAR,
S. W. cor. Franklin & Fairmount Av.,
Philadelphia, Pa.

ВЕЛИКА ВИПРОДАЖ МІДЯНИХ КІТЛІВ

По цій ціннай як денеде.

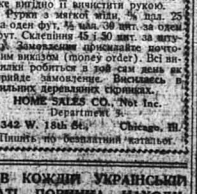

4 гал.	$ 4.50
6 гал.	6.25
8 гал.	7.50
10 гал.	8.75
15 гал.	10.25

Робляні з 16, 18, 20 і 22 унціовоі зимно тоненої міданої блахи. З сильною герметичною чавуновою і надежною, великої довжини дужкою до носіння. Всі кітлі є вичищені і вилуковані. Ручки з мягкої міди, по пад. 25 за один фут, ½ цал. 30 цит. за один фут. Скленіння 45 і 50 цит. за штуку. Замовлення сприймаємо почтовим виказом (money order). Всі виспаки робляться в той-сам день як прийде замовленне. Висилають в сильних деревяних скринках.

HOME SALES CO., Not Inc.
Department 5.
1342 W. 18th St., Chicago, Ill.
Пишіть по безплатний катальог.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Дрібні оголошення

ПОТРІБНО дівчини або старшої женщини до догляду здоєтьох дітий 7 літних. Голоситися до: William P. Schiller, P. O. Box 14, Lloyd Harbor, Pa. 35-38

ПОТРІБНО робини без дітий до праці за чортерія до інституції. Практика і референс пожадані. Платня добра. Голоситися від 9 до 11 рано до Superintendent, 220 East 5th St., New York City. 35-37

НА ПРОДАЖ ДУЖЕ ДОБРИЙ БІЗНЕС. Хто з наших людий хотівби набути дуже добрий бізнес між нашими людьми, се є бучено і гросерию, просиме голоситися на адресу: J. Kaluza, Newport Ave., Northampton, Pa. 35-37

НА ПРОДАЖ ГРОСЕРИЯ І БУЧЕРНЯ, живниці і машинерія, до виробу масперських, в українсько-польській дільниці, бізнес добре виробленій, істнує вже 40 лят. Продаю з причини родинних трудностий. Ціна дуже приступна. Голоситись до: A. Kovalesky, 353 Henderson St., Jersey City, N. J. 35-37

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

Фарма з добрим бізнесом до сподражки коло Hartford, Conn. 50 акрів дорбої без каменів земді, з новими будинками, 14 штук худоби, кури і сподарія, всі знаряди і машинерія в кущі. Бензинова машина порушає всі товари і другі машини. Три робітники роблять в кущі. Прибуд в кущі, і сподарі $800 місячно, а з молока $100 місячно. Автомобіль. Все на ході, своя фабрика до виробу яблочниці, решений сад і багато заробків. Продається з причини лихого здоровля. Ціна $5.500; готівкою $4.000, а решта на спадку. Голоситись від 6. до 10. годині вечер. Павло Куліський, 283 Ave. B, New York, N. Y. 32-36

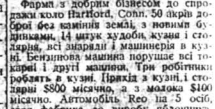

ХТО ВИНЕН?

Кенько зустрічся в Америці тому, хто не знає англійської язики. Він не може вийти обовязків Американського, що він знає або що вміє. Без знання англійської язика Ви дохожий на нічого. Учіться його а буде Вам лекше жити. Песя нашої легкої методи. Ви вавчитесь його протягом 3 місяців. Пробну лекцію і подрібности висилаємо за 10 центів грішми або марками, можна і канадійськими. Адресуйте:

First American Preparatory School,
525 W. 47th Street, Dept. 46,
New York, N. Y.

НИКОЛАЙ ГЕРМАН
DELICATESSEN
227 Ave. B, між 14th St., New York

Український склад ковбас, сирків найліпшого гатунку, як: сирої варенки, ковбас, шинки, бульона крученого, язиків з сальцесон свого власного виробу. ЦІНИ УМІРКОВАНІ, УСЛУГА ЧЕСНА.

БЕЗ НОЖА І МЕДИЦИНИ
Перший Український Хіропрактик
ДР. АНДРЕЙ БОРАК
лічить рідні болізні кості
МУЩИН ЯК ЖЕНЩИН
На Порт офіс: 235 E. 18th Street.
Понеділок, середа, пятниця від 10. рано до 7. веч. В неділі від 10. до 1.
Passaic, N. J. офіс: 52—2nd St., Вівторок, четвер, субота, від 12 до 8. вечер.

DR. M. SMITH
16 E. 7th ST., NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло Черкін ст. Юніон
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Найновійшими електричні апарати.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. ЯЦКІВ, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Годзини приняття: від 9. рано до 9. вечер, в неділі до 4. пополудня.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. ІВАН СМІТ
ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ. — СПЕЦІЯЛІСТ ОПЕРАТОР. вас
Годзини урядові: 12-2 пополудні, 1 від 6-8 вечер, а в неділі і свята від 10. рано до 2. пополудні. Телефон Stuyvesant 8406.
Dr. JOHN SMITH, Pr.
327 E. 77th St., New York, N. Y.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і повнішні. Переводить всякі операції. Дає пеуками безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
804 — 81st AVENUE,
near 17. & 18. уліцею
NEW YORK, N. Y.
Годзини офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant

СПЕЦІЯЛІСТ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
ГОВОРИТЬ ПО УКРАЇНСЬКИ.
ЛІЧИТЬ ВСІ ХРОНІЧНІ ЗАСТАРІЛІ СЛАБОСТИ МУЩИН ЛІКАРСЬКА ПОРАДА ДАРОМ.
Dr. ZINS
110 EAST 16th STREET,
NEW YORK.
Год. від. 9. рано до 6. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. вечер.